

**СЕКЦІЯ
МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

УДК 378..091:811.111]:005.6

Бодик О. П.

доктор філософії, доцент, доцент кафедри англійської філології

**ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ФІЛОЛОГІВ**

Головною метою освітньої діяльності закладу вищої освіти (ЗВО) є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства.

Досягти даної мети можна, забезпечивши високий рівень якості освіти. Розкриваючи сутність внутрішньої системи забезпечення якості освіти, варто звернути увагу на співвідношення таких термінів як «якість освіти» та «якість освітньої діяльності».

Закон України «Про освіту» визначає якість освіти як «відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг», а якість освітньої діяльності – як «рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг» (пп. 29, 30 ч. 1 ст. 1).

Отже, якість освіти розглядається у нерозривній єдності якості процесу (діяльності) і якості результату. Якість освітнього процесу (діяльності) є невід'ємною складовою якості освіти, яка залежить від якості освітнього середовища, включає якісні і кількісні характеристики освітнього процесу, якість професійної компетентності викладачів, якість організаційно-управлінської компетентності (див. Рисунок 1. Складові системи внутрішнього забезпечення якості).

Рис. 1. Складові системи внутрішнього забезпечення якості

Запровадження внутрішньої системи забезпечення якості – стратегічне рішення ЗВО, яке може допомогти покращити його загальну дієвість та забезпечити міцну основу для ініціатив щодо його ефективного та сталого розвитку.

При розбудові внутрішньої системи забезпечення якості спираємося на такі принципи:

1. Студентоцентризм. Головним суб'єктом, на якого спрямована освітня діяльність системи професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів, є здобувач вищої освіти.

2. Цілісність системи управління якістю. Усі компоненти діяльності зазначеної системи взаємопов'язані, це створює взаємозалежність між ними. Наприклад, якість освіти залежить від оптимального добору науково-педагогічних кадрів, мотивуючого освітнього середовища, використання освітніх технологій, спрямованих на оволодіння ключовими компетентностями, сприятливої для творчої роботи психологічної атмосфери. Зниження якості хоча б одного названого компоненту знизить у цілому якість освіти.

3. Постійне вдосконалення. Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти – це постійний процес, за допомогою якого відбувається вдосконалення освітньої діяльності, підтримується дієвість системи професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів, забезпечується відповідність змінам в освітній сфері, створюються нові можливості тощо.

4. Вплив зовнішніх чинників. Система освітньої діяльності не є замкнутою, на неї безпосередньо впливають зовнішні чинники – стейкхолдери, місцева громада, освітня політика держави.

5. Гнучкість та адаптивність. Система освітньої діяльності змінюється під впливом сучасних тенденцій розвитку суспільства.

Політики і процедури забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти визначаються і самою системою професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів і враховують специфіку її діяльності. Основні політики і процедури вивчення якості освітньої діяльності такі:

- система внутрішніх і зовнішніх моніторингів якості освітньої діяльності та якості освіти (наприклад, моніторинг навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, моніторинг адаптації студентів, моніторинг наступності між рівнями освіти тощо);

- самооцінювання якості освітньої діяльності та якості освіти;

- система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти;

- професійне зростання науково-педагогічних працівників;

- забезпечення публічності інформації про діяльність системи професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів;

- забезпечення академічної доброчесності у діяльності науково-педагогічних працівників і студентів;

- запобігання та протидія булінгу (цькуванню).

Для кожного напрямку внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти (середовище, здобувач вищої освіти, викладач, управління) системою професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів визначаються відповідні вимоги, критерії та індикатори для самооцінювання якості освітньої діяльності. Так, компоненти (вимоги) визначають якісне функціонування напрямку та системи в цілому, критерій є мірилом для оцінювання виконання вимоги, індикатори розробляються як на основі кількісної, так і кількісно-якісної шкали, тобто для одних критеріїв встановлюється кількісна шкала, а інші – вимірюються описово або виключно описово, що дозволяє комплексно подивитися на роботу системи професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів і визначити шляхи вдосконалення освітньої діяльності.

Так, наприклад, вимога «Наявність відкритої, прозорої і зрозумілої для здобувачів освіти системи оцінювання їх навчальних досягнень» оцінюється критерієм «Здобувачі освіти отримують від науково-педагогічних працівників інформацію про критерії, правила та процедури оцінювання навчальних досягнень». Індикаторами (показниками) вимірювання даного критерію можуть бути:

- оприлюднення критеріїв, правил та процедур оцінювання навчальних досягнень;

- частка здобувачів освіти (із числа опитаних), які отримують інформацію про критерії, правила і процедури оцінювання навчальних досягнень.

Перший індикатор дає можливість вивчити, чи оприлюднюються критерії оцінювання, якими способами оприлюднюються ці критерії, чи оприлюднюються лише загальні критерії, чи ознайомлюються студенти з критеріями, правилами і процедурами оцінювання навчальних досягнень. Даний індикатор містить у собі багато аспектів, і виразити його кількісними характеристиками практично неможливо.

Другий індикатор виражається виключно через кількісні характеристики, зокрема, через відсоток студентів, які отримують інформацію про критерії, правила і процедури оцінювання навчальних досягнень студентів.

Для вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості системою професійної підготовки вчителів англійської мови та філологів визначаються конкретні заходи. Так, наприклад, із метою підвищення якості освітніх послуг і забезпечення конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти відповідно до європейських стандартів і найкращих вітчизняних традицій проводиться коучинг-студія, в рамках якої року провести такі студентські коучинг-сесії:

- 1) майстер-клас «Моделювання програми власного саморозвитку шляхом формальної і неформальної освіти»;

- 2) семінар «Формування відповідальності за результати свого навчання та здатності до самооцінювання»;

- 3) розвиток життєво-професійної ефективності особистості в освітньому процесі: технології, методики, вправи.

Завданнями коучинг-студії є:

- створення єдиного диференційованого освітнього простору для неперервного професійного розвитку вчителів англійської мови та філологів за індивідуальними освітніми траєкторіями для забезпечення їхньої мобільності, конкурентоздатності, враховуючи швидкозмінні виклики національного та міжнародного ринків праці;

- забезпечення інноваційного науково-методичного, психолого-педагогічного, інформаційно-комунікаційного супроводу, висококваліфіковані індивідуальні тренування суб'єктів освіти для неперервного професійного розвитку, мобілізації потенційних внутрішніх ресурсів, суб'єктної творчої активності, професійно-продуктивного стилю спілкування із суб'єктами взаємодії тощо;

- стимулювання здобувачів вищої освіти з метою розвитку їхньої продуктивності, формування в них сталої позиції, здатності до виконання нових професійних ролей і функцій, упровадження інновацій в освітній процес;

- здійснення підготовки конкурентоспроможного на ринку освітніх послуг професіонала, здатного до професійно-педагогічної дії нової якості, успішного вирішення професійних завдань, орієнтованого саморозвитку, самовдосконалення і самореалізації, підвищення рівня професіоналізму діяльності і професіоналізму особистості протягом усього життя тощо.

УДК 82.09

Михайліченко Л. Л.

старший викладач кафедри англійської філології

АТМОСФЕРА ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ

Не можна заперечувати, що мистецтво - це завжди прояв емоцій. Художня література (як і всі інші види мистецтва) звертається до читача через почуття і викликає відповідні емоції. У художній літературі уявлення дійсності завжди є суб'єктивним відображенням. Художня література, отже, залежить від наміру автора, його світогляду та особистого ставлення до нього. Ось чому в художній літературі уявлення реальності ніколи не може бути повністю нейтральним. У кожному літературному творі почуття і емоції автора відображаються в тоні, настрої і атмосфері.

Атмосфера - це загальний настрій літературного твору. На неї впливають такі складові літературного твору, як сюжет, декорації, персонажі, деталі, символи і мовні засоби. Ставлення автора - це його погляд на героїв та їх вчинки. Авторське ставлення встановлює моральні норми, відповідно до яких читач повинен самостійно судити про проблеми, підняті в оповіданні. Ставлення автора визначає тон всієї історії. Тон - це світло, в якому зображені персонажі і події. Тон тісно пов'язаний з атмосферою і ставленням. Тон може підтримуватися певними тональностями: драматичної, ліричної, саркастичної, іронічної, гумористичної і т. д. Тон в усному мовленні є компонентом інтонації і одним з просодичних засобів вираження ставлення мовця до предмета (до того, що говорить) і до свого співрозмовника (до того, кому це сказано). Тон настільки важливий в усній комунікації, що він може іноді переважувати сенс граматичної структури висловлювання і лексичні значення слів. У художній літературі тон також висловлює відносини між автором (або оповідачем) і предметом. Тому тон може бути співчутливим або спокійним, веселим або серйозним, енергійним або діловим, гумористичним або рівним. З іншого боку, тон виражає ставлення між автором (або оповідачем) і читачем. Отже, тон може бути неформальним або офіційним.

Інтонація / тон в усній мові передається переважно модуляцією голосу, висоти тону, тоді як в письмовій мові інтонація передається переважно вербально, тобто за допомогою емоційно забарвленої лексики. Маркерами тону є також образотворчі слова, зазвичай засновані на такому стилістичному прийомі, як звуконаслідування, наприклад: «he hissed at me», «I stumbled through the answer», «the hall roared with laughter», «the little feet patted down the corridor», etc. Подібні звуконаслідування не тільки називають дію, але також характеризують її. Стилійстичні прийоми і виразні засоби, що використовуються автором, також покликані розкрити загальний тон оповідання або роману. Їх мета полягає не тільки в тому, щоб прикрасити події або мову персонажів, але і в тому, щоб показати внутрішнє ставлення до подій або персонажів. До них ми відносимо стилістичні прийоми і виразні засоби як на семасіологічному так і на синтаксичному рівні.

Взаємодія ритму, стилю і тону зазвичай створює і підтримує настрій або атмосферу твору. Тональні зрушення часто відбуваються в художній літературі і можуть супроводжувати не тільки зміною теми, але й зміною методу розповіді чи стилю. Тон виражає не тільки стосунки між оповідачем і предметом, але і відносини між оповідачем і читачем. Емоційні обертони зазвичай утворюють "тональну єдність", що означає послідовність ставлення до подій та персонажів. Ця послідовність відносин відображається в послідовному використанні мови, відповідної подіям і персонажам. Тональна єдність формує переважаючий тон розповіді, який грає домінуючу роль і визначає, в значній мірі, ідею літературного твору.

На нашу думку атмосфера тексту певною мірою обумовлена подіями, що описані в творі. Н. Д. Арутюнова відзначає наступні признаки поняття «подія», які виділяють його з ряду інших понять:

- отнесенность к жизненному пространству;
- принадлежность магистральной линии жизни;
- динамичность и кульминативность;
- «сценарность»;
- неконтролируемость;
- слабая структурированность;
- целостность, отвлеченность от временной протяженности;
- отсутствие логической необходимости существования;
- единичность, счетность;
- преимущественная включенность в интерпретирующий контекст;
- «вершинная» позиция при пространственно-временном совмещении с другими событийными объектами [1, с.181].